

ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

СИЛАБУС

навчальної дисципліни «Філософія музики»
2023-2024

1. Опис навчальної дисципліни

Ступінь вищої освіти – третій освітньо-науковий (доктор філософії)

Галузь знань – 02 Культура і мистецтво

Спеціальність – 025 Музичне мистецтво

Освітня програма – Музичне мистецтво

Загальний обсяг дисципліни – (в кредитах ЄКТС) 4 кредити

Статус дисципліни – вибіркова

Факультет початкової освіти та мистецтва

Кафедра – вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва

Курс – 2; **семестр** – 1; **вид підсумкового контролю** – залік

Мова навчання – українська.

Види занять: лекції та семінарські

Методи навчання: аналізу і синтезу, порівняння, філософування (міркування, роздумування на філософські теми), дискусії.

Форми навчання: очна (денна, вечірня), дистанційна.

Лінк на дисципліну: <https://dspu.edu.ua/science/departments/graduate-school/metodic-materials/music-art/2023-%d1%80%d1%96%d0%ba/>

Розподіл годин за видами робіт

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Кредити ЄКТС	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття				
Очна	II	III	120/4	46	16			30	74	-	+	-

2. Викладач

Полюга Вікторія Володимирівна poliuhav@dspu.edu.ua 0679767658	кандидат філософських наук, доцент кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва
--	---

3. Характеристика навчальної дисципліни

Метою навчання є розвиток та утвердження інтелектуальних засад та творчих принципів в науковому та музично-педагогічному житті аспіранта засобами осмислення філософських структур та парадигм в цілому.

Результати навчання.

- осмислення специфіки музики як виду мистецтва;
- аналіз основних музикознавчих та філософських теорій щодо музичного мистецтва;
- виокремлення впливу світоглядних орієнтирів суспільства на розвиток музики як виду мистецтва

Компетентності.

Загальними компетентностями є :

- Здатність до розуміння та глибокого аналізу світоглядного кола системних питань та соціокультурних явищ; аналіз міждисциплінарних процесів; реалізація власного творчо-мистецького потенціалу в наукове дослідження;
- Здатність до наукового пошуку, мистецько-філософського аналізу; визначення мети, наукової новизни, завдань та стратегії дослідження.

Фаховими компетентностями є:

- Здатність доцільно застосовувати новітні музикознавчі концепції, пояснювати сучасні культурні явища і процеси;
- Здатність до розуміння музики як мистецтва, системи мислення, проблем музичної творчості, музичної герменевтики, осмислення питань про походження, сутності музики; музики як цінності життя, онтологічних та феноменологічних проблем філософії музики загалом.

Пререквізити дисципліни. Вивчається після таких дисциплін, як: «Філософія як досвід мислення», «Проблеми сучасного музикознавства», паралельно з дисциплінами «Проблеми музичної герменевтики», «Соціокультурні виміри музичного мистецтва».

Постреквізити дисципліни. Дисципліною «Філософія музики» завершується освітня складова ОП 025 музичне мистецтво. Після вивчення курсу аспірант вибудовує індивідуальну траєкторію власного наукового дослідження.

Лінк на дисципліну: Програма з навчальної дисципліни «Психологія музичної діяльності», розміщена на сайті ДДПУ ім. Івана Франка (аспірантура, навчально-методичне забезпечення, 025 музичне мистецтво).

4. Програма (зміст основних розділів) дисципліни

Зміст лекційних занять

1.Філософський світ музики.

Походження музики. Подати короткий аналіз гіпотез про походження музики. А саме гіпотези “Божественної музики” як особливої форми живої природи. Інтонаційні підстави музики, її зв’язок з мовою у “Лінгвістичній” теорії Ж.-Ж. Руссо та Г.Спенсера про походження музики. Сутність музики. Цінність музики, що спрямована, перш за все, на емоційну і чуттєву сферу людини. Визначити взаємозв’язок слова і почуття, взаємозв’язок між музикою і

розумом, а саме: розуміння музики як мови, що зрозуміла для всього людства і є засобом спілкування й порозуміння між різними народами в сучасному світі, розуміння музики як універсальної складової та засобу інформаційного обміну між людьми.

1. Основні питання філософії музики

Провести паралелі між філософією і музикою. Визначити сутність музики у її взаємозв'язку з теоретичним аналізом та метафізичною глибиною. Осмислити внутрішнє буття людини крізь призму музичності. Визначення сенсу в музиці, що акцентується на розумінні музики як мистецтва інтонуючого сенсу, а не на визначеннях музики як мистецтва співу чи гри. Виокремлення ідеї про зцілення через музику, що належить до початкової стадії як духовного так і фізичного розвитку людини. Розкрити вплив музики на формування духовності і поведінки людини.

2. Музика стародавньої Греції та Єгипту

Виокремити роль музики в житті греків (елліністичний період). Проаналізувати значення вокальної музики, музичних інструментів, як супроводу, та музичної теорії, як засобу певних позначень античних греків. Філософія музики Єгипту. Найдавніші музичні жанри стародавньої музики Єгипту, їх використання у народних, культових традиціях. Виокремлення ряду музичних інструментів, що використовувались єгиптянами та їх значення символізму світоглядних стереотипів.

3. Філософські теорії та концепції у світі музики

Філософія та теорія музики Піфагора. Музика сфер Піфагора. Музика як “світова воля” у творчості А.Шопенгауера. Могутня сила впливу музики на людину, її ставлення до світу і до себе у вченнях А. Шопенгауера. Музичне вираження як аспект філософії мови О.Ф. Лосєва. Виокремити аспект присутності чи відсутності пізнавальної оформленості музики на прикладі філософувань О.Ф. Лосєва. Музика в семіотичному просторі моралі Ф. Ніцше. Дискурс моралі Ф.Ніцше в осмисленні музичної творчості як онтологічної сфери людського духу. Основні фрагменти філософсько-естетичної концепції музики Т. Адорно (Соціологія музики. Філософія нової музики. Естетична теорія). Аналіз поняття “семіозис”, як процес інтерпретації значення. Соціальний еккурс музики у філософуваннях Т.Адорно.

4. Сучасні тенденції філософії музики

Музика, як філософія. Виокремити особливості музики з концептуальними аспектами багатьох течій, напрямів філософії. Визначити та проаналізувати аспект інтерпретації музики як моделі світу. Подати коротку характеристику впливу музики на формування світоглядних орієнтирів та людину загалом. Подати короткий аналіз специфіки філософії музики в контексті осмислення її участі в бутті. Філософські основи музичної терапії. Визначити предмет, функції і основні завдання музикотерапії.

5. Проблема музичної творчості у філософії

Осмислити філософські категорії: що є сутністю творчості? Які її об'єктивні засади та яке значення творчості як феномену духовної діяльності в музичному мистецтві? Дати визначення критеріїв проблеми творчості у дискурсі: філософія, духовність, музика. Подати аналіз проблеми творчості як феномену духовних процесів музичної діяльності людини. Виокремити

інтерактивний характер категорій музика, творчість, інтерпретація. Вміти проаналізувати категорії творчості як чогось нового, інтерпретації як оригінального тлумачення, музики як об'єкту самопізнання. Провести паралелі людської екзистенції що, має неповторний творчий потенціал та виявів особистісного у буденному існуванні людини. Висвітлити абстрагованість музики, що стає творчістю в екзистенційній площині.

6. Семіозис, естезіс та екзистенція у концепціях філософії музики.

Дати визначення та здійснити короткий аналіз музики як гармонії сфер чи інструмент культури. Осмислити та визначити інтерпретації категорій «оригінальності» чи «геніальності» у музиці ХХст. Виокремити проблеми музичного семіозису, музичного сприйняття як проблеми феноменолого-екзистенційного аналізу та музичного естезісу як універсальної умови соціокультурного буття музики.

7. Музична діяльність як чинник синергії культур.

Аналіз поняття та виокремлення основних проблем синергетики як методу в музичній освіті. Осмислення методології в синергетично-методологічному контексті як творчого підходу, котрий емоційно переживається поєднує філософсько-естетичне і музикознавче, та надає змогу розкрити феномен музичного буття. Визначити місце музичної діяльності у глобалізаційних процесах сучасності.

Зміст семінарських занять (тематичні блоки)

1. Філософський світ музики. Походження та сутність музики. Основні цінності життя яких навчає музика .
2. Основні питання філософії музики. Що історія музики розкриває нам про світ? Який зв'язок між музикою та емоціями? Який взаємозв'язок між музикою, розумом, сенсом та різниця музичної форми і змісту?
3. Музика стародавньої Греції та Єгипту. Музичні інструменти античних греків та єгиптян.
4. Філософські теорії та концепції у світі музики. Філософія та теорія музики Піфагора. Музика сфер Піфагора. Філософія музики як концепція у філософуваннях О.Ф. Лосєва, Ф. Ніцше, А. Шопенгауера, Р. Вагнера, Т. Адорно.
5. Сучасні тенденції та проблема музичної творчості у філософії музики. Філософсько-концептуальні засади осмислення проблеми творчості як феномену духовних процесів. Проблема геніальності у філософії та музичному мистецтві. Музикотерпія.
6. Проблема музичної творчості у філософії. Філософсько-концептуальні засади осмислення проблеми творчості як феномену духовних процесів. Філософія музики як методологічна основа визначення обдарованості.
7. Проблема музичного семіозису, естезісу, та екзистенції в контексті філософії музики. Музичний семіозис в контексті філософії музики. Музичний естезіс як універсальна умова соціокультурного буття музики. Музика як екзистенційна творчість та феномен інтерпретації в музиці.
8. Музична діяльність як чинник синергії культур. Музична діяльність – каталізатор соціально-синергетичних процесів.

5. Місце проведення занять (локація)

Аудиторне навчання: аудиторія № 8 корпус № 4 ДДПУ ім. Івана Франка: вул. І. Франка, буд 11.

Дистанційне навчання: відео-конференція (ідентифікатор персональної конференції ID:8293267761 Passcode:455069)

6. Інформація про консультації

Консультації з дисципліни проводяться в обумовлений завчасно час з викладачем, в телефонному режимі або ж через електронну пошту.

7. Система оцінювання

Оцінювання знань аспірантів відбувається згідно з видами навчальної роботи, які може виконати кожен аспірант:

- участь у семінарському занятті (доповідь на одне із питань плану заняття, доповнення до доповідей за іншими питаннями плану заняття, участь у дискусії за темою заняття);
- співбесіда з лектором (фронтальна перевірка компетентності аспіранта);
- залік.

Критерієм аналізу якості виконання завдань та його усне викладення є максимально влучна добірка наукової інформації з переведення у форму суджень чи тверджень.

Оцінювання знань методом співбесіди з лектором визначає технологія ідентифікації компетентності аспіранта: обізнаності щодо змісту навчальної дисципліни; здатності розуміти принципи вирішення виокремлених філософських проблем.

Співбесіда з лектором проводиться в кінці семестру за наперед оголошеним розкладом. Семестрова підсумкова оцінка визначається як сума балів з усіх видів навчальної роботи. Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Усні відповіді (семінарські)	Співбесіда з лектором	Сума (залік)
60	40	100

Максимальна оцінка за відповіді, виступи й дискусії з кожної теми (десять тем) під час семінарських занять – до 6 балів включно (максимально 60 балів за всі теми).

Підсумкова співбесіда з лектором передбачає виконання описово-аналітичних знань з теоретичних та прикладних проблем навчальної дисципліни, включаючи теми для самостійної роботи. Сумарна кількість балів призначених на оцінку підсумкової співбесіди, виводиться шляхом оцінювання якості виконаних завдань, що включає повноту розкриття питання, його практичну спрямованість та можливість застосувати у наукових, дослідницьких та методологічних ситуаціях.

Залік за талоном № 2 і К проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

8. Питання до підсумкового контролю

1. Філософський світ музики. Походження музики. Сутність музики.

2. Основні питання філософії музики: Який взаємозв'язок між музикою і розумом? Що таке сенс у стосунку до музики?
3. Форма і зміст у музичному творі (порівняльний аналіз).
4. Який вплив музики на формування духовності і поведінки людини?
5. Музика стародавньої Греції та Єгипту. Роль музики в житті греків (елліністичний період).
6. Філософія та теорія музики Піфагора. Музика сфер Піфагора.
7. Музика в семіотичному просторі моралі Ф. Ніцше.
8. До проблеми філософії музики у спадщині А. Шопенгауера.
9. Соціологія музики Т.Адорно.
10. Сучасні тенденції філософії музики. Музика, що лунає як філософія (інтерпретації музики як моделі світу). Філософські основи музичної терапії.
11. Основні категорії філософського осмислення проблеми творчості.
12. Феномен інтерпретації в музиці.
13. Музика як екзистенційна творчість.
14. Музика ХХст. Категорія оригінальності.
15. Проблема музичного семіозису в контексті філософії музики.
16. Музичний естезіс як універсальна умова соціокультурного буття музики.
17. Синергетика як метод в музичній освіті.
18. Місце музичної діяльності у глобалізаційних процесах сучасності.

9. Політика дисципліни (система вимог до здобувача освіти).

Вона визначається системою вимог щодо повноцінного засвоєння предметного змісту дисципліни та ґрунтується на засадах академічної доброчесності: систематичного відвідування лекційних занять; участі у семінарських заняттях або їх відпрацювання у разі відсутності; відповідального ставлення до вимог щодо самостійної роботи та ознайомлення з матеріалами для читання / джерелами інформації.

10. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна :

1. Гомілко О. (2010). Музика. Гармонія сфер чи інструмент культури? Докса. Вип. 15. С.276 – 285.
2. Капічіна О.О. (2006). Музичний естезіс як універсальна умова соціокультурного буття музики. *Мультиверсум. Філософський альманах*. К.: Центр духовної культури, № 57. – С.56-62
3. Лосев А.Ф. (1990). Музыка как предмет логики. Из ранних произведений. М : Правда,, 634с.
4. Макаренко Г.Г. (1981). Пантрагічне світосприйняття в культурологічній філософії Ріхарда Вагнера. *Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності (Альманах)*. Київ.: Знання , С.25-29.
5. Макаренко Г.Г. (1999). Дух музики – ірраціональна суть філософії, творчості та життя Ф.Ніцше. *Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності (Альманах)*. К.: Знання, С.54.
6. Ніцше Ф. (2004). Повне зібрання творів. Народження трагедії з духу музики. Т. 1. Львів: Астролябія, 769 с.

7. Полюга В. (2018). Навчально-методичний комплекс дисципліни «Філософія музики» із спеціальності 025 Музичне мистецтво (третього освітньо-наукового рівня вищої освіти): Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. І.Франка. Дрогобич, 48с.

8. Полюга В.В. (2015). Екзистенційна парадигма музичної творчості. *Наукові записки національного університету "Острозька академія"* Вип.17. – Острог. С.8-12

9. Полюга В. (2022). Філософія музики (форми і методи осмислення музичного буття). *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім.І.Франка*. Дрогобич: «Гельветика», Вип.48. Т.2. С.36-43. URL: <http://www.aphn-journal.in.ua/48-2-2022>

10. Суханцева В.К. (2000). Музика як світ людини. Від ідеї всесвіту – до філософії музики. К. : Факт. 176с.

11. Васюріна А. О. (2004). Гедоністичність сприйняття просторової досконалості музичного світу. *Сучасна картина світу : Інтеграція наукового та позанаукового знання*. Вип. 3. Суми. С.175 – 181.

12. Полюга В.В. (2013). Феномен інтерпретації в музиці : філософський аспект. *Практична філософія*. К. : Парапан, №3.С.59 – 64.

13. Суханцева В.К. (1990). Категорія часу в музичній культурі: Моногр. К.: Либідь. 184 с.

14. Шопенгауер А. (1993). Мир как воля и представление. М. : Наука. Т. 2. 669 с.

Інтернет ресурс:

15. Авиценна. Гиппократ. 100 великих врачей. URL : [http://book.e-reading-lib.org/bookreader.php/88951/Shoiifet - 100 velikih vrachei.html](http://book.e-reading-lib.org/bookreader.php/88951/Shoiifet_-_100_velikih_vrachei.html)

16. Адорно Теодор В.Обране : Соціологія музики/ URL: [http://www.gumer.info/bibliotek Buks/Culture/Adorno/Adorno_index.php](http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/Adorno/Adorno_index.php)

17. Бура, М., Кундис, Р. (2023). Філософія музичного мистецтва в дослідженнях українських та зарубіжних вчених початку ХХІ ст. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/305/8452/17649-1>

18. Естезіс. URL : <http://terme.ru/dictionary/179/word/yestezis>

19. Ігнатова Л. Феномен творчості як духовний компонент пізнання. Філософія творчості. С.238 – 247. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/MuzS/2010_6/statti/25-ignatova.pdf

20. Капічіна О. О. (2012). Феноменологічні основи проблеми музичного сприйняття. *Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського* № 2 (54), URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vdnuet/gum/2012_2/Kapichna.pdf

21. Лосєв А.Ф. Музика як предмет логіки. URL: <http://www.opentextnn.ru/music/Perception/?id=618>

22. Ніцше ф. Генеалогія моралі. URL: http://pidruchniki.com/1292052237686/filosofiya/fridrih_nitsshe_1844-1900

23. Полюга В. (2022). Музична інтонація у зв'язку з проблемою сприймання музичного образу (сукцесивні функції). *Challenges and prospects of the interaction between culture, science and arts in the modern context* : Scientific

monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing». P.118-138. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/221>

24. Полюга В. (2019). Кітч в музиці (рецепція досвіду й дійсності). *Вісник національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал*. К.: Міленіум. № 3. С. 317-320. URL: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2019.191801>

Викладач _____ Вікторія ПОЛЮГА
Підпис

Схвалено на засіданні кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва

Протокол № __ від _____ 2023 року

Завідувач кафедри _____ Ірина БЕРМЕС